

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen samt till lagar om ändring av naturgasmarknadslagen och 6 § i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen samt till lagar om ändring av naturgasmarknadslagen och 6 § i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen (RP 232/2022 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Katariina Särkännö, arbets- och näringsministeriet
- direktör Antti Paananen, Energimyndigheten
- äldre beredskapsexpert Timo Vapalahti, Försörjningsberedskapscentralen
- direktör Janne Grönlund, Gasgrid Finland Oy
- expert Tuomas Tikka, Kemiindustrin KI rf
- energi- och klimatchef Ahti Fagerblom, Skogsindustrin rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Villmanstrand-Lahtis tekniska universitet LUT
- Finlands näringsliv rf
- Livsmedelsindustriförbundet rf
- Finsk Energiindustri rf
- Suomen Kaasuyhdistys ry.

Inget yttrande av

- försvarsministeriet
- Gasum Ab.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen, naturgasmarknadslagen och 6 § i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen.

Betänkande EkUB 31/2022 rd

Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1032 om ändring av förordningarna (EU) 2017/1938 och (EG) nr 715/2009 vad gäller gaslagring (gaslagringsförordningen) är Finland skyldigt att se till att de nationella marknadsaktörerna med sådana operatörer av underjordiska gaslagringsanläggningar eller andra marknadsaktörer som finns i medlemsstater med underjordiska gaslagringsanläggningar har sådana avtal som ger rätt att senast den 1 november årligen använda en gaslagringsvolym som enligt huvudregeln motsvarar minst 15 procent av Finlands genomsnittliga årsförbrukning av gas under de fem senaste åren. I lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen föreslås det en tidsbegränsad skyldighet för marknadsaktörerna att tillse gaslagringsarrangemangen i enlighet med förordningsändringen. Skyldigheten till tilläggsupplagring ska enligt förslaget vara tidsbegränsad och tillämpas åren 2022—2025. Det föreslås att skyldigheten ska gälla de naturgasverk som avses i 10 § 1 och 2 punkten i lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen, inklusive de aktörer som befriats från den obligatoriska upplagringen med stöd av 11 §.

Dessutom föreslås det att definitionen av skyddade kunder enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1938 om åtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas och om upphävande av förordning (EU) nr 994/2010 (gasförsörjningsförordningen) utvidgas till att omfatta vissa företag och tjänster som är viktiga med avseende på försörjningsberedskapen. Det föreslås att ändringen tas in i naturgasmarknadslagen.

I gasförsörjningsförordningen åläggs medlemsstaterna att utse en nationell behörig myndighet som sköter de uppgifter som anges i förordningen. Det föreslås att Försörjningsberedskapscentralen, som de facto skött uppgifterna, i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen utses till den behöriga myndigheten i fråga.

Eftersom skyldigheten till tilläggsupplagring enligt gaslagringsförordningen tillämpas redan vintern 2022/2023 avses de föreslagna lagarna träda i kraft så snart som möjligt. Lagen om temporär ändring av lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen föreslås gälla till och med den 31 december 2025.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Bakgrund och mål

Bakgrunden till propositionen är EU:s gaslagringsförordning, som trädde i kraft den 1 juli 2022. Det finns dessutom ett nationellt identifierat behov av att precisera definitionen av skyddade kunder och Försörjningsberedskapscentralens ställning som nationell behörig myndighet.

Genom de föreslagna lagändringarna ändras lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen temporärt för det nationella genomförandet av gaslagringsförordningen. Genom ändringen av naturgasmarknadslagen utvidgas definitionen av skyddade kunder. Genom ändringen av 6 § i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen utses Försörjningsberedskapscentralen till behörig myndighet enligt gasförsörjningsförordningen.

Betänkande EkUB 31/2022 rd

Ekonomiutskottet anser att förslagen är motiverade och fyller sitt syfte och tillstyrker dem därför utan ändringar.

Bedömning av de viktigaste förslagen

Genom gaslagringsförordningen har det till gasförsörjningsförordningen fogats en tidsbestämd skyldighet att upplagra gas mellan 2022—2025. Eftersom Finland inte har egna gaslager är finska staten enligt artikel 6 c skyldig att säkerställa att marknadsaktörerna har sådana lagringsarrangemang som avses i artikeln.

Ekonomiutskottet anser att den föreslagna regleringen är motiverad för att minimera riskerna med tanke på gasförsörjningen. I det rådande läget på energimarknaden har riskerna på gasmarknaden ökat. Gaslagringsförordningen kan bedömas förbättra leveranssäkerheten för energi på EU-nivå. Samtidigt påpekar ekonomiutskottet att Finlands nationella energipalett å andra sidan är bredare än i många andra medlemsstater, och beredskapen är en del av den normala verksamheten inom energisektorn. I Finland bygger beredskapen alltså i huvudsak på metoder som utnyttjats redan tidigare, och den obligatoriska upplagringen baserar sig på lagring av andra bränslen än gas. Inom el- och värmeproduktionen används i stor utsträckning olika bränslen som kan bytas ut enligt behov och utbud.

Försörjningsberedskapscentralen föreslås vara behörig myndighet för genomförandet av de åtgärder som föreskrivs i gaslagringsförordningen. Centralen har också med stöd av den gällande lagen till uppgift att sköta obligatorisk lagring och säkerhetsupplagring, men i fråga om uppgifterna enligt gasförsörjningsförordningen är bestämmelserna om den nationella myndighetens ställning inte tillräckligt tydliga. De uppgifter som nu föreskrivs bedöms lämpa sig för Försörjningsberedskapscentralen, som också har andra uppgifter i anslutning till beredskapen inom bränsleförsörjningen och säkerställandet av tillgången på bränslen. Centralen har också erfarenhet av att säkerställa leveranssäkerheten för gas.

Naturgasmarknadslagen föreslås samtidigt få en ny 97 a §, där kretsen av skyddade kunder utvidgas till att omfatta företag inom livsmedelsindustrin, om de inte kan byta ut naturgasen mot andra bränslen eller energikällor, samt tjänster som är knutna till hälso- och sjukvård, väsentlig social omsorg, nödsituationer, säkerhet, utbildning eller offentlig förvaltning. Med tanke på försörjningsberedskapen i samhället är det viktigt att säkra kontinuiteten i dessa användargrupperns verksamhet, och ekonomiutskottet anser att den föreslagna regleringen är motiverad.

Avslutningsvis

Ekonomiutskottet anser att de föreslagna bestämmelserna behövs i det rådande läget. När försörjningsberedskapen i fråga om energi och råvaror säkras och bestämmelserna om den utvecklas i fortsättningen är det viktigt att beakta också den snabbt föränderliga situationen på energimarknaden i olika medlemsstater. Den obligatoriska upplagringen baserar sig på historiska omständigheter, trots att gasförbrukningen i Finland enligt färsk data uppgifter till och med har halverats. Det förutsätter att man hittar en balans mellan försörjningsberedskapen och en skälig nivå på de skyldigheter som åläggs aktörerna. När nya regleringslösningar tas fram och skyldigheterna fastställs

Betänkande EkUB 31/2022 rd

bör således också de nationella förhållandena och de snabba förändringarna på marknaden beaktas.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1—3 i proposition RP 232/2022 rd utan ändringar.

Helsingfors 9.12.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Sanni Grahn-Laasonen saml
vice ordförande Katri Kulmuni cent
medlem Atte Harjanne gröna
medlem Mari Holopainen gröna
medlem Eeva Kalli cent
medlem Pia Kauma saml
medlem Matias Mäkylen sd
medlem Minna Reijonen saf
medlem Janne Sankelo saml
medlem Joakim Strand sv
medlem Hussein al-Tae sd
medlem Veikko Vallin saf
medlem Tuula Vätäinen sd
medlem Johannes Yrttiaho vänst
ersättare Juha Mäenpää saf.

Sekreterare var

utskottsråd Lauri Tenhunen.